

Yorick visszatér

rendszerváltás Baka István verseiből

Yorick visszatér

rendszerváltás Baka István verseiből

SZEMÉLYEK

KÖLTŐ.....Viktor Balázs

YORICK.....Benkó Bence

Összeállította és rendezte.....Fábián Péter

KÖLTŐ

Hová tűntek a bolondok?

Mióta a Balkán kapuja lettünk, pontosabban egy abszurd szemétlift, amelyben alulról fölfelé hull a szemét, megváltoztunk mi is, és a város is, amelyben élünk. Hová tűntek például a bolondok? Hová tűnt az az öregasszony, aki néhány éve még a Komócsin téren álldogált (már a tér neve maga is a tiszta örület volt); rongyokba, nejlonzacskókba bugyolált lábbal, kibontott ősz hajjal állt ott órák hosszat mozdulatlanul, és az arcán piszkos patakokban folytak-csurogtak a könnyek; valamit motyogott is maga elé – imádságot? átkot? –, olyan volt, mint amilyen Mária Magdolna lehetett öregkorában... Miért sírt, kit siratott, mibe bolondult bele – ki tudja? Vagy talán ő volt közöttünk az egyetlen épeszű – hiszen a Jézust sirató Mária Magdolnát is bolondnak nézhette a környezete –, ő volt az, aki túlhangolt idegrendszerével, az irántunk érzett szánalomtól összeszorult szívével előre érezte, maga elé meredő vizenyős-szürke szemeivel előre látta, mi vár ránk?

(Ugyan mi? – kérdezhetik, tisztelt olvasóim, holott önök is érzik, ha nem is merik maguknak bevallani, hogy a kelet-európai Apokalipszisnek még csak a kezdetén vagyunk.)

Ennek az öregasszonynak volt egy „párja” Szekszárdon, a szülővárosomban. Háborús özvegy – özvegy menyasszony, akinek vőlegénye elesett a Don-kanyarban, de ő ebbe nem tudott belenyugodni. Felvette ugyan, és haláláig hordta a gyászruhát, de mindennap kiment a vőlegény elé a vasútállomásra, minden vonathoz, húsz évig, harminc évig, talán tovább is – nem tudom, mikor tűnt el Szekszárdról.

És hová tűnt a Léggömbáros? Ő bizonyára nem volt bolond, legfeljebb különc – kutya vontatta kerek rokkantszékében gyakran láttam végigvonulni a Kárász utcán; gázzal felfűjt léggömbjei a szék karfájához kötve ringatóztak, színes árnyakat vetítve sovány arcára, a felső ajkára tapadó vékony – az is lehet, odafestett – bajuszra. Fekete öltönye, fehér inge, gondosan megkötött nyakkendője – mindene makulátlan volt, még a nyomorék lábaira húzott lakkcipő is – talán éppen emiatt éreztük démoninak. Vagy csak mi láttuk annak? Mindenesetre bocsánatkéréssel tartozunk az emlékének.

És hová tűnt az a vézna, ballonkabátos férfi, aki – kezében szatyorral – mindig sietett valahová, de valahogy minduntalan a Széchenyi tér körül keringett, naponta többször is találkoztam vele... Mi dolga volt a világban, miért szaporázta folyton a lépteit, miért riadt meg a furcsálkodó tekintetektől? Hiszen nem is volt rajta semmi furcsálnivaló. Az embernek dolga van a világban, el kell intéznie, mielőtt a Végzet közönyös villáma lesújt rá – ennyit, nem többet sugallt a viselkedése, fürkész-kapkodó tekintete, – miért is néztem őt bolondnak?

Az ő képe idézte fel bennem Segesvár bolondját. Segesvárrott csak egy-másfél órát tölthettem, mégis sikerült találkoznom vele. Kopaszra nyírva, második világháborús katonaköpenyben loholt a harmincöt fokos hőségtől olvadozó utcán – pillantásom épp hogy súrolhatta őt, mégis belém hasított a felismerés: ez ő, a Bolondok Titkos Világszövetségének teljes jogú tagja, a Teremtés csödjébe beleőrült Teremtő egyik földi helytartója, akinek számára egy napon – a mindent-meglátás napján – megállt az idő, s azóta – tél van, nyár van, mindegy neki – nem veti, nem vetheti le az elkoszlott posztóköpenyt, abban kell járnia örökkön-örökké, az idők végezetéig, felkiáltójelből lassan kérdőjellé görbülve, – de hová tűnt előle a jajkiáltás, hová a kérdés?...

És hová tűnt az a negyven év körüli, enyhén pocakosodó, rendetlen szakállú, zilált öltözetű férfi, aki – kezében lyukas reklámszatyorral – kulcsosomókat és kiflivégeket potyogtatva, a semmibe meredő tekintettel járja Szeged utcáit, buszok, villamosok elől az utolsó pillanatban félreugorva... (Azt hiszem, jobb lesz, ha most abbahagyom, mielőtt még rám ismer valaki.)

Nem, bolondok már nincsenek, autótolvajok, garázdák, egy százasért a beledet kiontó épelméjük léptek a helyükre... Ó, nyálcsorgató, együgyű-boldog hetvenes-nyolcvanas évek!

YORICK

Yorick arsch poeticája

Anus-arcú időkben írom én
s ereszttem szélnek arsch poeticámat
Hamlet halott a Múza rusnya vén
szipa s reám fenekedik a bánat

a vár fokán merengek állva mint
az alkonyat borának fokolója
keblem kiholt csupán egy árva fing
szárnyal belőlem kéményről a golya

aszongyák rólam vulváris vagyok
Yorick komám a te pennád a pénisz
de ha muszáj akárha kondomot
az öncenzúrát húzom rája én is

és lesz a líráim gyöngye szirma lonc
s illatozó akár a kert izsópa
szagolva azt a kényes udvaronc
úgy érzi lágy homokkal várja tópart

hol ő a kedvesével andalog
fiú vagy lány oly mindegy én amondó
vagyok s a partner vékonyan visong
mongyó mi fröcsent rám csak tán nem kompót

Anus-arcú időkben írom a
szelekkel szálló arsch poeticámat
nem rothad a laurusom csak a
husom belém csavarodott a bánat

s bár nem Damoklész kardja leng fejem
fölött csak rozsdás svéd halef azért
nem tagadom meg égi lényegem
s nem keverem össze szarral a vért.

KÖLTŐ

Felemás zokni

Amikor Cserven őrnagy volt az ügyeletes tiszt, felbolydult az ezred. Az új őrségnek háromszor is el kellett masíroznia előtte, mert nem verte elég szépen a vigyázmenetet, s addig a régi kókadtan várhatta a váltást; a századokat ébresztő előtt félórával lerendelte az udvarra az éjszaka lehullott faleveleket összeszedni; s ezeken a napokon kimenőre menni se volt könnyű – le kellett jelentkezni nála, s ő mindig talált valami kifogásolhatót a ruházaton. Egyik vasárnap, amikor ismét Cserven őrnagy volt szolgálatban, megtudtuk, hogy a kimenőre jelentkezőkön azt ellenőrzi, be van-e kapcsolva a köpenyük alatt egy kicsi, ismeretlen rendeltetésű fémkapocs, amit eddig észre se vettünk, s ma se tudom, mire szolgált. Természetesen nem volt, sőt, sok köpenyről hiányzott is, így

a kimenősök nagy része lógó orral tért vissza a körletbe. Mi néhányan úgy döntöttünk, hogy egyenesen a kapuhoz megyünk, s ha a kapuügyeletes megkérdezi, voltunk-e az őrnagy elvtársnál, büszkén megmutatjuk a kapcsunkat. Az ötlet bevált, egész délután a városban kószáltunk, más katonát alig láttunk, s én csak este, vetkőzéskor vettem észre, hogy a kapcsot ugyan bekapcsoltam, de felemás zokni volt rajtam: a bal lábamon kék, a jobbon szürke.

Huszonnégy év múlva egykori, kedves lányosztályom meghívott a tizenöt éves érettségi találkozójára. Ebben az osztályban magyart is tanítottam (a többiben csak orosz, ami elég reménytelen vállalkozás volt), s úgy emlékszem, felejthetetlen óráim voltak Vörösmarty történelmi pesszimizmusáról, Ady szerelmes verseinek pánerotikájáról, József Attila és Pilinszky számkivetettség-élményének rejtett kapcsolatairól. Amikor ilyen izgalmas témákhoz értünk, az általánosan megkövetelt kérdve-kifejtő módszert félretolva, az izgatottságtól túlfűtött hangon végigbeszéltem az órát, és élveztem a felém áradó figyelmet és elragadtatást...

Viszontláttam a lányaimat: férjhez mentek, elváltak, gyereket szültek, elhíztak, lesóványodtak, kicsit meg is öregedtek, de hát én meg nagyon. Csak néhány régi tanárukat hívták meg, így mintha hájjal kenegettek volna: igencsak emlékezetes lehetett rövid, mindössze kétéves tanári működésem.

Egy kancsó szekszárdi bor mellett összetetegeződtem a tisztcsaládanyákkal, akiknek lánykoruk legszebb élményét jelenthettem, és a második pohár után megkérdeztem: mire emlékeznek legjobban? Azt vártam, az Ady-órámat említik, amikor még a padokat is megfordítottam és az ablak elé álltam a katedra helyett, hogy a téma rendkívüliségét és meghittségét érzékeltessem, vagy amikor Kormos István *Szegény Yorick*jából olvastam fel egész órán, de nem – az egyik családanya (ez már akkor is ilyen kövér volt?) szó szerint ezt mondta:

– Én arra emlékszem, hogy egyszer elmentünk hozzád beteglátogatóba, és neked felemás zokni volt a lábodon... – A bal lábamon kék, a jobbon szürke? – kérdeztem hűvösen. – Nem, az egyik mintás volt. – Bevallom, rosszul esett a dolog, de aztán lehiggadtam, mert rájöttem, hogy volt tanítványom lényem egyik legfontosabb vonására figyelt fel: az ellentétek közt egyensúlyozó pártatlanságra, melyet a szórakozottságból, de egy magasabb szempontból nézve mégsem véletlenül felemásan felhúzott zoknik jelképeznek.

Igen, a felemás zoknim én vagyok.

Egyik zoknim a fény, a másik a sötétség.

Egyik zoknim a jin, másik a jang.

Egyik zoknim hagyománytisztelő, a másik avantgárd. Ezért estére az egyik lábam nemesen érett, a másik fiatalosan nyers illatot áraszt.

Az egyik zoknim népnemzeti, a másik szociálliberális.

Még a lyukaik sem egyformák. Bal lábamon erőszakos nagyujjam szakítja ki a nőiesen lágy zokniszövetet, a jobbon a múlt ingoványába visszasüppedő sarkamat övezi glóriaként a szabályos kerek lyuk, amely nem egyszerűen a zokni hiányba való átcsapása, hanem a zokniságnak a mindennapi érzékelés számára már felfoghatatlan, éteri lényegét fejezi ki.

Felemás zokniban állok a valóság talaján, ezért ezotérikus verseimért tisztességes – földi – honoráriumot követelek.

Felemás zoknimat még a legmeghittebb pillanatokban sem vetem le, amikor rajtuk kívül már mindent, ezért egyszerre élem át a földi és az égi szerelmet, – a fenébe Raffaellóval!

Zoknijaim mássága megóvott attól, hogy lábaim pártosodjanak, – nem is léptem be sehová; Justitia mérlegének serpenyőibe is felemás zoknimat vetem – az egyensúly biztosítva.

Felemás zoknim politikai és művészi hitvallás; pólusai vannak, de ezek a pólusok cserélhetők, mivel a zoknik nem különülnek el jobb- illetve baloldalra. (Cipő esetén, bizony, már színt kell vallani!)

Tudom, Teremtőm színe elé is felemás zokniban lépek majd. Nem szándékosan, nem azért, hogy tovább dacoljak vele, csak valahogy úgy fog sikerülni. Ott állok majd restelkedve és szorongva, mert éppen volna miről elszámoltatni, lelkemet már azzal vigasztalom, hogy – mint hírlik – a pokolban rosszabb a klíma, de jobb a társaság; ám az Úr egyszer csak nevetésben tör ki, a térdét csapkodva hahotázik, és így szól hozzám, nyomorult féreghez: – Ember, tetőtől talpig borítanak a bűneid, de ezzel a felemás zokniddal úgy megnevettettél, hogy egye fene, beeresztlek a

mennyországba. Most már csak az a kérdés, milyen szárnyakat választasz magadnak.

Én pedig végignézek a hófehér, ezüstszürke, rókavörös, kávébarna, aranysárga, csíkozott és kendermagos szárnyú angyalok seregén, (egyik szárny szebb, mint a másik), nagyot sóhajtok, és ezt mondom:

– Mindegy, Uram, csak felemás legyen!

YORICK

Yorick monológja Hamlet koponyája felett

Jó gazda Fortinbras király zárás után kimehetek a temetőbe és ilyenkor rejtekhelyéről előkotrom Hamlet koponyáját a tenyeremen tartva nézegetem és beszélek hozzá *szegény Hamlet* amikor még a te bolondod voltam senki se kapott kardjához ha dánul mondtam vicceket persze a svéd is szép sőt igazi kultúrnyelv nem úgy mint a dán s az urak a hasukat fogva röhögnek mucsai kiejtésemen rengeteg aranyat kapok már vettem egy kis kertes házat Helsingörtlől nem messze kecském van és gazdaasszonyom az enyémnél is csángóbb tájszólással ha kimegyek mindig friss tejet fej gyümölcsöt hoz s vacsora után lefekszik velem de te mégis hiányzol néha Hamlet jó uram utcákat neveznek el rólad de azt hogy utca svédül írják ez vicces is és szomorú is de meg lehet szokni a hivatalos krónikákban sovány búskomor és filosvéd vagy holott én emlékszem kövér voltál harsány és kivörösödött arcodról vívás közben csorgott a verejték várt is a mérgezett kendő anyád kezében de te elhárítottad s továbbküzdöttél mint bocsáss meg a hasonlatért a hízott patkány ha sarokba szorítják más ivott a mérgezett kupából más halt meg a mérgezett hegyű törtől téged voltaképpen a guta ütött meg öt perccel Fortinbras jövele előtt meg azt hiszem az undor és a kétségbeesés hogy EZEK EZEKKEK EZEKTŐL ÉS RÁADÁSUL DÁNOK én tudom nem volt igazad s hogy benned a svéd imperializmus szálláscsinálóját látták meg egyébként is túl sokat fecsegtél mindegy én szerettelek bár oly rosszul epigonizáltál a tőlem hallott vicceket sütötted el a tőlem látott grimaszokat utánóztad de milyen ügyetlenül és milyen erőltetetten és érezhetően viszolyogva a felvett szereptől ahogy egy profi sohasem mert tiszteli a mesterséget mint én a királykodást habár a lelkem legmélyén kiröhögöm de kár most még ebbe is belemenni elég hogy a te koponyád van a kezemben s nem az enyém a tiédben elképzelem milyen nagyképű bölcsességeket szavalnál a helyemben amíg én bocsásd meg ezt az álszerénységet csak nézek üres szembőlbe számlálom csorba fogaid tapintom orrcsonkodat és a sárga vázra próbálom visszarakni képzeletben a húst a bőrt haj- és szőrszálakat s ama

vizenyösszürke alkoholtól párás
és mégis értelemről csillogó szemeket amelyekbe néztem egykor
igen akkor is amikor tudtam már fényüket kioltják
hamarosan s kiálszik velük Dánia
fénye örökre bár még az se biztos.

KÖLTŐ

Esős tavasz

Hetek óta esik, hetek óta
csukaszürke az ég.
Katonák menetelnek, a nóta
ugyanaz, ami rég.

A rügyek kibomolnak, a lombok
üde zöldje virul.
De az árnyak, a gondok, a rongyok
hada is kivonul.

Kenyeret kotorász a kukából
a biciklis öreg.
Teli szatyra a címer a zászlón, –
hol a régi színek?

Parizer, nem a vér, a piros ma,
a fehér meg a géz;
s mi a zöld? Kenyerünkbe torozva
bevonult a penész.

Hazamennek a büszke vadászok,
kiürül izibe'
a vadon, – s ki magaslesen állott,
lesi, elviszik-e?

Szopogatja a zápor a fákat:
csak a csontja maradt
ama tegnapi, dús lakomának.
Meg a csonka falak.

Adu, ász kiterítve – kifosztják,
aki nyerni akar.
S kiterítve – halott ez az ország?
S a világ ravatal?

Ma akadnak, a tort akik állják,
de utána vezekl-
eni kell, ha – benyújtva a számlát –
jön a *fin de siècle*.

Csupa rom, csupa rím, csupa omlás

ez a vers, – magyaros
csak a rög, csak a rag, csak a romlás,
s noha nyers, takaros.

Hetek óta esik, hetek óta
kiderül, beborul.
De hiába ujul meg a nóta:
ami régi, se új.

YORICK

Fortinbras

Ül Hamlet atyjának királyi székén
az ifjú Fortinbras svéd-dán király de egyelőre csak
félseggel gótikus hazája fiaként még
idegen néki a mi reneszánsz
pompánk húszféleképp értelmezhető szavaink
ahogy a nyaklevágást elkerüljük egy-egy szellemes
hízélgésnek de gúnynak is ható
ám mindenesetre zavarbaejtő fordulattal
ó ezek a fordulatok tőlem tanulja
most Fortinbras az udvari beszédet
tőlem aki egyszerre pótolom
s parodizálom a többé-kevésbé már kiirtott
tősgyökeres arisztokráciát
igen nekik a tővel és gyökérrel
még sok bajuk lesz bár oly tanulékonyak
s hatékonyabbak is előbb kapnak a kardhoz
de már selyemkesztyűben mint a dánok
Fortinbras engem őszintén szeret
mivelhogy egykor Hamlet bizalmasa voltam
Hamlet igen no persze Hamlet más volt
mint ezek a svéd bugrisok az összes seggnyalót
kirúgná hogyha barátja lehetne
de hát hogy is hiszen nem él már és ha élne is
legfeljebb minden ötödik szavát
fogná fel 'sz fingja sincsen Arisztotelésről
s Platónról kikről mellesleg nekem sincs
de tódítok és lódítok hogy a kedvébe járjak
időnként oly fennkölt vagyok mint egy professzor
s ilyenkor arra figyelmeztetem hogy
ne túrja orrát és ne köpködjön a szőnyegekre
ott van a köpöcsésze mit Cellini mester
szenteltvíztartónak csinált megfelel hát e célra is
s hogy tartja azt a jogart Hamlet még a farkát
is előkelőbben fogta a piszoárban
mivelhogy nem a fal mellé járt mint a svédek
így oktatgatom Fortinbrast naponta
de persze viccesen hogy meg ne bántsam
s ha már nagyon elszemtelenedem

jő *Rosenstern* és *Guildencrantz* a két hű
svéd udvaronc S LETILTANAK EGY HÉTRE.

KÖLTŐ

Liszt Ferenc éjszakája a Hal téri házban

A gyertyaláng – rózsálló asszonyöl –
ellobban a sötétség összezáruló
combjai között. A levetett reverenda,
mint kidőlt tintatartó, éjszakával
szennyezi be a szobát. Némán fénylik
Isten díszkardja: a Tejút. Most kellene
meghallanom a szférák zenéjét, de a
mennybe, mint ősszel felázott talajba
a krumpli, belerohadtak az angyalok.

Csend van. Köröttem alszik Magyarország.
S horizontja, e csókra csücsörítő
száj, nagyokat cuppant álmában, és
nyálát csurgatja: Légy hálás, hogy a
miénk vagy, Franci! S én hálás vagyok.
Csak meg ne lásd, hogy a rapszódiai
aranyújtása megfakult molyette
díszmagyarodon, én szegény hazám.
Bemuzsikáltalak az Európa
Grand Hotelbe, s nem vettem észre, hogy
neked a konyhán terítettek. Most már
mindegy. Aludj hát, és csak álmodd
viszontcsókját az égnek. Én
fől nem riasztlak többé. Kulcsra zárva,
mint koporsó, a zongora. A gyertya
megunt kísértését kioltva, némán
nézek a fenn rozsdásodó Tejútra,
s a térre, hol a halaskofák standjain
pikkelyek csillagképei ragyognak –
halbűzös, fejtetőre állított
Mindenség, amelyben az angyalokból
keményítőt főznek vagy krumpliszeszt, és
a kokárda a lőlap közepe.

YORICK

A Nagyszínházban

Két felvonás között a páholyok
A karzat s földszint publikuma kint
A díszcsarnokban és a folyosók
Cirádás útvesztőiben kering
A nőkön prémek drága új ruhák
Egy hideg szépség úgy hordja fehér

Kavargó tülljét mint a hófuvást S beáll a sorba ő is szendvicsért

Tolong zsibong a felhevült tömeg
Előadásról senki sem beszél
Vajaskenyéren sonka halszelet
Pohárka pezsgő vermut többet ér
Annál mi fent a színpadon ma már
Lejátszódott és még játszódni fog
Egykutya cári tiszt vagy komiszár
Ha oldaladnál tűsarok kopog

A jegyszedőnők is lazítanak
Szigoru sorfaluk keményített
Kötényben most felbomlik varjuhad
Rebben föl éhség háború perek
És bent a függöny mint kötés min át-
Ütött a vér homálylik bíboran
Elfedve még az új tragédiát
Mely végkifejlete felé rohan

A nagy finálét melyben színre lép
S magába mint verembe hull a nép

KÖLTŐ

Farkasok órája

Felébredek.

A takaró lidérce
kilobban, újra csigaház-fehér,
s nem moccan többé. Becsapott az álom:
nem volt s nem is leselkedik veszély;
csak összecúsúszkált s szarva gombszemével
nagyon soká meredt reám az éj;
de nyála – utcalámpa fénye – szárad,
foltot se hagyva, szőnyegén szobámnak.

Felébredek.

Most kellene kimennem
vizelni, inni, s a paplan alá!
S nem mozdulok... A vekkeróra jár,
közeleg-távolodik, mint a sínen
elkattogó, vörös tehervonat –
és murva-másodpercek hullanak
a töltésszélre... Ajtómat bezártam;
a fridzsiderben ébred csak az áram,
s vonít fel – tolvajt álmodó kutya –,

de tejhez, sajthoz, parizerhez ér
nyelvével, és ha mindent végigízlel,
elalszik újra – elméje fagyott
rekeszeiben a gondolatok
oly rendezettek, hogy szinte irigylem.

Felébredek.

Az éj végére jár;
tudom, a farkasok órája ez.
Az ablakon csontujjal ág neszez,
de senki más! Nem gyilkosok loholnak,
markolva pisztolyt, kést – a mát a holnap
felváltja csak, nem felkoncolja, bár
ki tudja? Mégis, oly jó lenne tudni –
mit is? Hogy meddig tart e rettenet,
s mért félek úgy, mért nem tudok aludni,
ha farkasok óráján ébredek?

Felébredek.

S úgy kerülget az álom,
mint robbanóanyag-raktárt az ör;
gyújtózsínóron – minden idegszálon –
a félelem lidércclángjai kúsznak –
magam a detonáció elől
hová is menekítsem, hova fussak?
Egy keskeny, úri részbe e világból
kisurrannék – de Pallasz szürke baglya
lelkem iramló egerét bekapja,
s még mielőtt az égbe visszahussan,
mint szőrösomót, kiöklendi magából.

Felébredek.

Ma is, mint minden éjjel.
Tudom, a farkasok órája ez.
Áram vonít fel, csontos ág neszez,
s kilobban paplanom gyűrött lidérce;
a szőnyegen a lámpa csiganyála,
síkos derengés dermed rá szobámra;
és jár a vekkeróra: vak vonat,
vakog az alvadtvér-zakatatak;
s markolva pisztolyt, kést, gyilkos lohol
álmom sikátorában valahol;
s Pallasz baglyának hányadéka, én
görgök, rút szörgolyó, a föld színén;
s törött ezüstmaszk: utcalámpa-rom
csillámlik jéggé dermedt arcomon.

Felébredek.

Már hamujába roskad
az éj.
Uram, irgalmazz farkasodnak!

YORICK

Tíz év múlva

Helsingörben hideg van reggel óta járom
az utcákat zsebemben sültkrumpli egy kétdecis rum mégis
átjár a szél és már alig tudok vigyázni hogy ne dánul
káromkodjak minden szembejövőben
svédet sejdítve netán magára veszi mivel nem érti
de hát nem hordhatok magamnál nyelvkönyvet minden szitokhoz
ezt megérthetné Fortinbras is aki az utóbbi
időben humortalan lett alig hivat magához
s akkor is kérdezget csak hagyjuk most a vicceket Yorick
igaz-e hogy Laertes a húgát is ezért akarták Hamlet nyakába varrni
meg hogy Horatio a wittenbergiek beépített embere volt
és hogy Polonius a fia révén tartott fenn gyanús
kapcsolatot a franciákkal maradhattak-e ügynökök a
városban szaglász ki Yorickom benned megbíznak hiszen bolond vagy
így hát a kocsmákat járom és dánul rendelek de ettől
úgy látom még jobban megijednek az emberek és távolabb
húzódnak tőlem mert csak svéd lehet ki
ily magabiztosan és ráadásul akcentus nélkül beszél
a régi államnyelvet az ilyen a képzőben tanulta
Hamlet komám tíz évvel éltelek túl
de beleimben a halál lakik már
hol itt hol ott bukkan fel bújócskázik még velem
vesém herém is működik s csak nagynéha tiltakozik a májam
igaz gyakorta véreset szarok de ez nem tartozik rád
nem is tudom már minek hoztam szóba hidd el nem azért hogy
sajnáltassam magam spionná züllesztett bolondot *művészt*
mert az voltam ugye az voltam Hamlet valaha
abban az édes rothadásban abban a befülledt
zsíros nász-szagban amely Claudius palotájának minden zugát
belengte s egyszerre elringatott s felháborított
micsoda bon-mot-k micsoda szonettek
micsoda remek színházi premierek
születtek akkor most meg trombitanyálízű
a költészet is amely a felszabadítók
dicséretét zengi egyre több új fordulattal hogy lassan már nem is
tudom KINEK AZ ANYANYELVÉN.

KÖLTŐ

Vörösmarty – töredékek

1

A koporsóra föld zuhog
A földre októberi zápor

Kocsmájából kitántorog
Az Úr a részeges sírásó

Vak gödrünk mint pezsgőskehely
Már megtelt habzó szennyes árral
S a sírt hol nemzet süllyed el
Köszönti Isten a világra

2

Beh mélyre süllyedtem beh mélyre
Sár mindenem minden tagom
Oh Isten megtalálsz-e végre
E szortyogó vak csillagon

A hullóbőrű réteken
A düledt hullószem tavak
Merednek rám oh Istenem
Vakíts meg engem Égi Vak

Nincsen remény nincsen remény
Az emberfaj tudom tudom
Tudom sárkányfogvetemény
E hullóbőrű csillagon

Minden napom sár mindenem
Oh sárga hullószem tavak
Meglélsz-e engem Istenem
Fehér bot fénnel Égi Vak

3

.....
.....
.....
.....

És bár szemében gyászköny ül
A nagyvilág megkönnyebbül
S a sírt hol nemzet süllyed el
Körültáncolja ünnepel

YORICK

Yorick panaszdala

Megvallattak hogy vérzett már a seggem
S lecsuktak és egy vígaszom lehet
Bennem az erkölcsi törvény s felettem
(Ha láthatnám) a csillagos egek

A szíjam elvették s cipőfűzőm is
Most mit pengessek mint egy méla húrt
Igaz alig maradt hozzá erőm itt
Az élet vélem újra jól kikúrt

Pedig kukáztam csak dalolva közben
Talán mivel Hamletről szólt az ének
Bár régen ott mereng már bronzba öntve
A díszhelyén Helsingör főterének

Valahogy mégse szeretik a svédek
Más e világ nem oly heroikus
Sőt azt is írják legjobb ügynökének
Tartotta őt soká Claudius

Most futkosok le és föl mint a fény
Tükrök között mik egymást tükrözik
És messze nézek cellám szögletén
S tudom bolond ki mindig ütközik

Mindenkivel mint én elpimaszodva
S kinek az új urak se jók habár
Meghívna olykor a Hamlet-napokra
S kegydíjam épp emelték volna már

Yorick Yorick te nem tanulsz a jóból
S lebegni látod mézben az epét
Panaszod túl sokáig éltél olykor
Meg azt hogy szellentésnyi volt a lét

Csupán s jó volna Dániát bejárva
Legújabb vicced elmesélni még
Arról mit mond a szűz Ophéliának
Hamlet midőn először lát bidét

Humor frissítené a szép regét de
Émelyitőn becukrozott a nép
Tud dánul még s inkább töri a svédet
S nem érdekli csak a cigánykerék

Ám ahhoz én már öregecske lettem
Meg is beszéltem ezt a küblivel
Hisz együtt bűzlünk s tudom nem a testem
Világ-cellámban lelkem rothad el.

KÖLTŐ

Üzenet Új-Huligániából

Itt minden egy hetes a forradalmak
és a szerelmek is eldobható

papírzsebkendő ez az ország
beléfűjják szerencsésebb hatalmak
a finnyás Európa minden mocskát
s lucskok az is mi még eladható

egy hétre szól minden s garancia
sincs hernyótalp tiporja el
vagy hernyó rágja meg s belépetézik
és bábjából a pillangó kikel
s kitárva tarka szárnyát szállnia
ideje is jut legalább egy hétig

egy hét a hitre ám hívót ki látott
áldjon vagy verjen itt a sors keze
mint valutázó szerbé vagy cigányé
valódiak közt pénzformára vágott
újságpapírral van az is tele
s csak azt nem vágja át ki jól figyel

országnak ország még hazának árnyék
itt rég nem halni itt túlélni kell

YORICK

Yorick alkonya

Úgy nézek mindenre akárha most először
látnám holott talán utolszor láthatom
ténfergek sötét folyosókon végigbaktatok
a zab- s lótrágyaszagú hátsódudvaron

a strázsák alabárdnyelükkel fenéken billentenek
nem tiltakozom és nem mondok viccet sem hogy e
megaláztatást ellensúlyozzam nem érdekel sem
a szolgák jóindulata sem uraik kegye

megállok a szemétdomb mellett nézem hogy rohangál
a kakas tyúkjai között hogyan próbálja egyre
kielégíteni kéjsóvár háremét a sok telezabált
tollas hurit bár fogytán már a férfikedve

akárcsak énnekem el is resteltem hát magam
és továbbállok míg lassan leszáll az alkonyat
kisomfordálok Helsingör utcáira a palotából
és nem bánom hogy tarka rongyaimon jót mulat

az utcakölykök serege s a nyomomba szegődve
megdobál sárral csirkebéllel faggat hogy mivégett
hátamon az a szarputtony azaz a púpom én pedig
örömmel hallgatom a keresetlen dán beszédet

a sok-sok svéd finomkodás után s ha volna egy
almám bicskámmal szétvágnám s elosztanám
a gyerekek közt ám üresek már a zsebeim
néhány garas pálinkára való csörög bennük csupán

nem kedvelnek az új urak Fortinbras is halott
jó néhány éve az udvarban új francia módi járja
parfüm és csipke maitresse-ek képével díszített bilik
s régen nem emlékeznek Hamletre s Opheliára

nyugdíjamat folyósítják tán elfelejtették törölni
a kancelláriában oly nagy itt a bürokrácia
hogy elevickélhetek benne én is aki annyi
rendszer váltást túléltem már mindenesetre grácia

hogy élek még akármilyen siralmasan is tengetem
végnapjaim bár egykor a dán irodalmi nyelvet
az én anekdotáim teremtték meg de hát tudom
hogy hála s pénz helyett szegény bolond csak nyelhet

ülök a csapszékben de már csak magam elé dünnyögök
kihez is szólhatnék köröttem adás-vételről beszélnek
magyarázzák az adóívek svéd terminológiáját
tenyésznek magabiztosan akár a hullában a férgek

ez nem a te világod már Yorick mondom magamban
kiballagok a tengerpartra letelepszem a fővényen
és Hamlet bon mot-it mormolgatok amíg leszáll az éj
s az ég falához mint spion füle félhold tapad fehérén.

YORICK

To be or not to be

Jó volna hogyha volna valaki
isten vagy asszony akiben hihetnék
vagy legalább ha volna valami
de rajtam kívül nincsen semmi sem

s én is csak addig vagyok míg e vers
megírja azt aki e verset írja
e vers tehát nemlétemmel pöröl
kedvéért úgy kell tennem mintha volnék

nem könnyű persze ám az isten is
úgy tett soká kedvünkért mintha volna
míg be nem zártak mindenféle ólba
(ugyan kérdehetnéd hogy miféle ólba
s ki kicsodát ha nincs se ól se mi)

jó volna hogyha volna valaki
s van is tán mert ha a *van* kételyünknek
tárgya lehet a *nincs* miért ne lenne
(csak hát ez engem csöppet sem vigasztal)

KÖLTŐ

Búcsú barátaitól

Yorick Pehotnij fogadott fivérek
Most elballagtok egymást támogatva
Egyik Helsingőr esti kék ködébe
Másik a pétervári alkonyatba

Mindegy a varju egy nyelven beszél
Mindenhol épp csak Dániában racsol
Oroszhonban meg lágy l-ekkel él
Kál kál ha udvarolgat s nem parancsol

De itt is ott is szép mikor tavasszal
Rosszul kirázott tagként csöppet ejt
Az első jégcsap s nyirkos lesz a hajnal
S foltként üt át Szentpétervár felett

Ahol a nép most kolbászért áll a sorba
S még szebb az est Helsingörben mikor
Illatozón kinyit a lacikonyha
Bár jól tudom hogy hasztalan kotor

Yorick zsebében hat csupán a krajcár
S hétbe kerül a sült de tán jutott
Is volna néki ha Horatiusnál
Le nem ragad s ismerné Móriczot

Jó volt-e élni mondd Yorick s Sztjepan te
Vagy legalábbis elviselhető
Vigasztaljon ha nem fogad be Panthe-
On titeket befogadott a Nő

Búcsúzom tőletek barátaim ti
Kik elfecseggve minden titkomat
Csak egyet egyet nem mondhattatok ki
A legnagyobbat a Titoktalant.

KÖLTŐ

Csak a szavak

Csak a szavak már nem maradt más

csak a szavak csak a szavak
a tó szavában úszom én hol
a hínár mondata tapad

testemre és a mélybe húzna
de hát az is csak szó a mély
nevezz meg és a név a szó majd
kiszabadulva partot ér

csak a szavak már nem maradt más
nem táplál a kenyér s a bor
lélek vagyok ki test-koloncát
hurcolva folyton megbotol

a semmi és a lét közötti
küszöbben bár ez a küszöb
szó maga is csak és riadtan
tévelygek a szavak között

jó volna lenni még talán de
mit is tegyek ha nem lehet
a szótáradba írj be s néha
lapozz föl engem és leszek

YORICK

Yorcik visszatér

A csillagok igen a csillagok
Az angyalok rangjelzései ott
Vannak hová felvarrta őket a
Mennyei káplár-hierarchia
De én Uram bakád én hol vagyok
S hogy közlegényként is ragyoghatok
Te tetted-é vagy én tettem magammal
Jó jó tudom sohase voltam angyal
S mégis üres fakózöld váll-lapom
Szebb mint amit Te hordasz válladon

Végül is hogy gondoltad az egész
Világot hol egészebb lett a rész
Mint kozmoszból varrt díszruhád a rend
Mit rég kihíztál és csillag-patent-
Ek ezre pattan rajta szét örökkön
(Rangjelzés vagy patent e képzavar
Ha téged nem hát engem sem zavar)
Körömpiszoknyi földünk s e piszokba
Amely fölött körmöd lerágott holdja
Fénylik vetünk és aratunk is rögtön

Hogy meg ne lásd hasznunk lehet belőle

Mert mint mi rád úgy köpnél rá a földre
Meg is tetted már Vízözön-alakban
S mi úszhattunk a mocskos-barna habban
Bárkánkra oly sebtében felpakolva
Egy listára került az eb s a bolha
De mégis mindig volt egy Ararát
S nem csókolgattuk zsarnokunk farát
Szőlőt ültettünk inkább hegy tövéen
Lerészegedtünk s asszonyunk ölén

Alusznak át azóta éjszakáink
Mit bánva Ábelt és mit bánva Káint
Az ősökért ne hidd hogy az felel
Ki nyíltan él s nem felhő rejti el
Mint téged és hitvány úzelmeid
Hogy Te vagy Isten egyedül ne hidd
Itt isten az kinek bár púp a hátán
Koalíciós partnere a Sátán
Hol jobbra ülve hol meg balra fent
Így működik az égi parlament

Voltam s vagyok de hogyha nem leszek
Hiányod lennék és nem érdemed
Bohócnadrágodon a luk hol épp
Résre talált s most szállong a sötét
S hidd csak tovább hogy a fekete lyuk
A segglikad hová minden bejut
S ki nem holott a funkciója nem
Ez voltaképp de tiltja illemem
Az olvasók előtt kitergetnem
Hisz nem vagyok se csillagász se isten

Isten hát véled Istenem igen
Helsingör úgy lebeg a semmiben
Ahogy Noé kasztrált hímtagja éppen
(Nem megható e bibliai képem?)
De hát mit ér a vén kasztrációja
Lányát fiát meghozta már a gólya
S elfetrenghet holtáig részegen
Véget nem ér amit e sárgolyóra
Kimért az Úr s akárcsak idelenn
Kétharmaddal dönt a történelem

Fent vagy elég tán az egyszerű többség
Hogy ezt a kis világot romba döntsék
Ki tudja hogy amott kiben mi munkál
Ki mirtuszt nem kapott kinek meg oltár
Elég díszes nem épült jaj ki tudja
Csak én vagyok kinek elég a púpja
S ha minden varjú azt káromja voltál
Azt felelem nyugodtan félig holtan
Igazitok van udvaroncok voltam

De nem ti én én támadok fel újra.